

Forslag A 1960/UHN
Behandles af Udvalget for et Holdbart Norden

Betænkning over medlemsforslag om understøttelse af smålandbrug (A 1960/UHN)

Udvalget for et Holdbart Norden foreslår, at Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

- at arbejde aktivt for at understøtte udviklingen for smålandbrug
- at udarbejde et inspirationskatalog over tiltag, der kan understøtte udviklingen af smålandbrug

Baggrund

De små landbrug er i tilbagegang. Flere og flere små landbrug bliver overtaget af store industribrug, hvilke har mange negative konsekvenser for både samfund og miljø. Nogle af styrkerne ved at drive smålandbrug er at de kan være med til at understøtte biodiversiteten positivt hvis de eksempelvis drives med flere forskellige afgrøder og på mindre marker og med bevarelse af seminaturlige og naturlige områder¹. Små landbrug drives ofte lavintensiv med en blanding af planteavl, frugt- og nøddetræ samt mindre dyrehold. Det skal holdes op imod de store monokulturer, som drives i både konventionelle og økologiske marker, hvor biodiversiteten har trange kår.

I Danmark defineres smålandbrug hvis ejendommen er på 2 ha eller derover og ejendommen anvendes til landbrug, gartneri, frugtplantage, planteskole eller lignende jordbrugsvirksomhed og er forsynet med en beboelsesbygning. En ejendom på 15,5 hektar med almindelig markdrift (fratrullet areal til stuehus, driftsbygninger, have og gårdsplads), vil som udgangspunkt blive kategoriseret som landbrugsejendom, hvilket betyder at alt mellem 2 og 15 hektar opfattes som smålandbrug.

Jordbruksverket i Sverige klassificerar jordbruksföretag delvis med hur många standardtimmar jordbruksföretaget har totalt, dels hur de fördelar sig mellan areal och djur. Om ett jordbruksföretag som beräknas ha mindre än 400 standardtimmar

---

¹ [Increasing crop heterogeneity enhances multitrophic diversity across agricultural regions | PNAS](#)

klassificeras det som småbruk². I 2020 fanns ca 22 600 småbruksföretag (38 % av totalen) i Sverige.

I Finland syntes der ikke at være en skildring mellem smålandbrug og større landbrug. Men et landbrug defineres som sådan når der landbrugsproduktion med en finansiell størrelse, når man anvender 'Standard Output metoden', på over 2000 Euro³.

Ifølge [SNLs definisjon](#) (Store norske leksikon) er et småbruk i Norge alt under 100 mål. I tillegg er det slik at det ikke må være over 35 mål dyrket mark. En viktig konsekvens av at noe blir definert som et småbruk er at det da ikke konsesjonsplikt og kan omsettes fritt på markedet. Den norske gjennomsnittsgården er på ca 250 mål, så en svært stor andel av norske bruk er «små».

Ændret arealanvendelse er en af de største trusler mod biodiversiteten. Mange arters levesteder er forsvundet eller forsvinder, bliver mindre eller forstyrres på grund af ændret arealanvendelse, når naturområder anvendes til eksempelvis landbrug eller bebygges, bliver der mindre og mindre plads til biodiversiteten.

I Danmark er der forsvundet knap 11000 små landbrug siden 2011, og tendensen er jævnt nedadgående. Konsekvenserne for miljøet er flerfoldige, men den lettest målbare er antallet af diger og læhegn. Jorden fra de små landbrug opkøbes af større landbrug, som ønsker større sammenhængende marker og derfor fjerner diger og læhegn. Diger og læhegn er dels væsentlige for biodiversiteten, da de fungerer som naturkorridorer på tværs af det opdyrkede kulturlandskab, og kan være vigtige levesteder for mange arter og bidrager til spredning af arter, der ellers er trængte i kulturlandskabet⁴.

Tendensen mod større landbrug er mest udtalt i Danmark, men den ses også i de øvrige nordiske lande. Ved aktivt at understøtte udviklingen af de små landbrug sikres biodiversitetskorridorer og leveområder, så de nordiske landes dyreliv vil kunne blive ved med at sprede sig over sammenhængende habitater.

De små landbrug er også med til at tiltrække og fastholde arbejdspladser i områder som ellers har få muligheder for beskæftigelse. Sommerturismen vil i fremtiden i stigende grad vende rundt, så man rejser mod nord om sommeren i stedet for mod syd. Fænomenet kaldes klimaturisme, hvor beboere i de sydeuropæiske lande søger mod

---

² <https://jordbruksverket.se/om-jordbruksverket/jordbruksverkets-officiella-statistik/jordbruksverkets-statistikrapporter/statistik/2022-04-28-jordbruksforetag-i-lantbruksregistret-och-foretagsregistret.-klassificering-sysselsattning-och-kombinationsverksamhet-2020#h-Beskrivningavregister>

³ <https://www.luke.fi/fi/tilastot/maatalous-ja-puutarhayritysten-rakenne/maatalous-ja-puutarhayritysten-rakenne-tilaston-dokumentaatio>

⁴ <https://jyllands-posten.dk/jpaarhus/debat/breve/ECE13446410/faerre-laehegn-svaekker-biodiversiteten>

Nordeuropa og Norden for at komme væk fra temperaturer, der i bedste fald er meget ubehagelige og i værste fald kan være livstruende. De små landbrug er en oplagt destination for mange af disse campingturister og udgør samtidigt både en betydelig potentiel indtægtskilde for de nordiske lande og en potentiel beskæftigelseskilde for landområderne. Samtidigt vil understøttelsen af smålandbrug kunne bidrage positivt til en fortsat udvikling af en bæredygtig turismeform på tværs af Norden.

Udvalgets synspunkter

Den Konservative Gruppe argumenterede for at spørgsmål relateret til landbrug håndteres i regi af EU under CAP, og at det derfor ikke er relevant at adressere under det nordiske samarbejde. Desuden fremhævede gruppen at smålandbrug ikke er klimavenlige og at der ikke nødvendigvis kan sættes lighedstegn mellem at være et lille og bidrage positivt til biodiversiteten. Den Konservative Gruppe fremhævede at i Norge er 34.000 af 38.000 smålandbrug, og derfor synes forslaget ikke at være kompatibelt med landbrugssektoren i Norge, men kan være relevant for andre lande såsom Danmark og Sverige. Gruppen støtter ikke forslaget, hvilket medlemmet uden partigruppe tilsluttede sig.

Nordisk Frihed delte den konservative gruppes analyse af at smålandbrug ikke er klimavenlige. Derimod kan mindre landbrug forudsat dyrkning af en blanding af afgrøder mm. være mere biodiversitetsvenlige end store landbrug. Nordisk Frihed støtter forslaget, men gruppen understregede at der både er behov for store og små landbrug. Forskellige forudsætninger stiller forskellige krav til landbruget, men tilbyder samtidig forskellige muligheder for at udvikle både store og små landbrug.

Nordisk Grøn Venstre tilkendegav støtte til forslaget. Mitten gruppen tilkendegav enighed i at der både er brug for små og store landbrug, og støtter forslaget.

Kiruna, den 25. juni 2024

Tove Elise Madland (A)

Johan Andersson (S)

Karin Gaardsted (S)

Åsa Karlsson (S)

Ola Elvestuen (V)

Emma Berginger (MP)

Kari-Anne Jønnes (H)

Staffan Eklöf (SD)

Himanshu Gulati (FrP), Norge